

PARTIJ VAN DE ARBEID

Afdeling Hof van Twente

Aan: De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal.

De voorzitter van de PvdA Tweede Kamerfractie.

De voorzitter van het partijbestuur van de PvdA.

CC: De voorzitter van de vaste kamercommissie voor Europese Zaken.

Goor, 2 juni 2008.

Geachte Voorzitter,

In de afgelopen periode heeft ondergetekende, congres afgevaardigde van de PvdA afdeling Hof van Twente, kennis genomen van een aantal documenten inzake het zogenaamde verdrag van Lissabon, de nieuwe Europese Grondwet.

Aan de hand van een analyse van onder meer het advies van de Raad van State ter zake, de uitspraken van enkele deskundigen in de NRC en een analyse door Europarlementariër Jens-Peter Bonde heb ik het volgende geconstateerd:

1. Deze nieuwe Europese Grondwet is niet in overeenstemming met het regeerakkoord, omdat het juridisch-inhoudelijk praktisch gelijk is aan het vorige, per referendum afgewezen verdrag.
2. De Europese Unie zou fundamenteel veranderen als deze nieuwe Europese Grondwet geratificeerd zou worden. De huidige Unie zou opgeheven worden en vervangen worden door een geheel nieuwe Unie, waarbij de huidige confederatie zou worden **vervangen door een federatie** en de **onafhankelijkheid** van de lidstaten **principieel opgegeven** zou worden. Dit is de essentie van zowel de oude als de nieuwe Europese Grondwet, terwijl dit niet of nauwelijks voor het voetlicht is gebracht.
3. Deze nieuwe Europese Grondwet kan niet door Nederland geratificeerd worden, omdat ze in strijd is met de door Hare Majesteit de Koningin afgelegde eed. Onze onafhankelijkheid wordt met dit verdrag principieel opgegeven, waardoor Hare Majesteit de Koningin dit verdrag niet kan ondertekenen zonder haar eed te breken.
4. Met deze nieuwe Europese Grondwet wordt de **voorrang** van het recht van de EU **bindend gecodificeerd**, ook al gebeurt dit niet langer expliciet zoals in de vorige grondwet. Dit maakt dat het met deze

nieuwe Grondwet onmogelijk **wordt** zich op nationaal niveau te verzetten tegen de uitwerking van Europese regelgeving. Daardoor wordt het voor de vakbond bijvoorbeeld onmogelijk om zich te verzetten tegen de dienstenrichtlijn die de sociale rechten, bescherming van werknemers, minimumlonen en CAO's ondergeschikt maakt aan de belangen van het internationale bedrijfsleven. Hoewel iedereen de indruk heeft dat dat ook nu het geval is, is het een **misvatting** dat onder de huidige verdragen het Europese recht uit zichzelf **voorrang** heeft boven het eigen Nederlandse recht.

Ik ben daarom van plan om op de komende algemene ledenvergadering van de afdeling (4 juni) de afdelingsleden voor te stellen een motie in te dienen op het komende PvdA congres, opdat deze zich over de ontstane situatie kan uitspreken, temeer omdat het congres nadrukkelijk geen mandaat heeft verleend aan het goedkeuren van een verdrag dat qua inhoud praktisch gelijk is aan het vorige en ga er van uit dat de leden mij hierbij zullen ondersteunen.

Aangezien, voor zover bekend, de Tweede Kamer zich reeds de komende donderdag zal uitspreken over de goedkeuring van deze nieuwe Europese Grondwet geef ik hiermee als mijn mening te kennen dat het verstandig zou zijn als de behandeling van deze nieuwe Europese Grondwet in de Tweede Kamer uitgesteld zou worden tot na het komende PvdA congres.

Ik wijs er verder op dat als het PvdA congres mijn constatering bevestigt, dit tevens een vertrouwensbreuk tussen het congres en de fractie zou impliceren indien de kamer op dat moment het voorstel reeds goedgekeurd zou hebben. De fractie zou zich dan namelijk buiten de grenzen van het door het congres afgegeven mandaat hebben begeven na hier middels deze brief expliciet op te zijn gewezen.

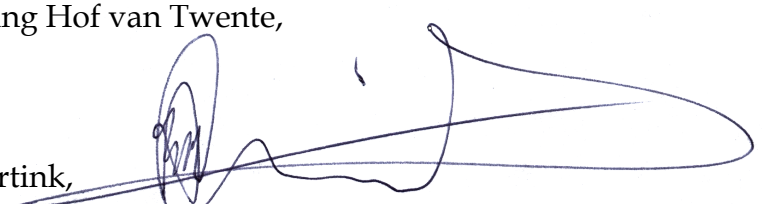
Ik wijs de kamervoorzitter op mijn eerder op persoonlijke titel verstuurde brieven aan Hare Majesteit de Koningin, waarin ik heb aangegeven dat dit verdrag in strijd is met de door haar afgelegde eed. Op deze brieven is op het moment van schrijven nog geen inhoudelijk antwoord ontvangen. Het ligt voor de hand dat de Tweede Kamer zich laat informeren over het antwoord van Hare Majesteit alvorens zich uit te spreken over dit verdrag, omdat het ongepast zou zijn als blijkt dat de Tweede Kamer van hare Majesteit zou verlangen haar eed te breken na expliciet op dit punt gewezen te zijn.

Met vriendelijke groet,

Het bestuur van de PvdA Afdeling Hof van Twente,

Namens deze: Ir. Arend Lammertink,

bestuurslid en congresafgevaardigde van de PvdA afdeling Hof van Twente.

Bijlage: nadere onderbouwing

1. Deze nieuwe Europese Grondwet is niet in overeenstemming met het regeerakkoord, omdat het juridisch-inhoudelijk praktisch gelijk is aan het vorige, per referendum afgewezen verdrag.

Om te beginnen twee quotes (boek van Jens-Peter Bonde, zie verder):

*"[The new Treaty] is **essentially the same proposal** as the old Constitution."*

Margot Wallström, **Commissioner** for Communications and Institutional Affairs, in the, Sunday Telegraph, 2 July 2007

Volgens Wikipedia is Margot Wallström vicevoorzitter van de Europese Commissie en was zij actief in de Zweedse politiek bij de sociaaldemocraten. Volgens de **vicevoorzitter van de Europese Commissie** is het nieuwe verdrag **in essentie hetzelfde voorstel** als de oude Grondwet.

*"As for the changes now proposed to be made to the constitutional treaty, **most** are presentational changes that **have no practical effect**."*

*They have simply been **designed** to enable certain heads of government **to sell to their people** the idea of ratification by parliamentary action rather than by referendum."*

Dr Garret FitzGerald, Former Irish Prime Minister, Irish Times, 30 June 2007.

Volgens Garret FitzGerald, de voormalig Ierse Minister-President, zijn de meeste veranderingen in het grondwettelijke verdrag cosmetische veranderingen die **"geen praktisch effect hebben"** en zijn deze **ontworpen** om het bepaalde regeringsleiders mogelijk te maken **het idee van ratificatie door het parlement** in plaats van per referendum **aan hun volk te verkopen**.

De Raad van State concludeert in haar advies:

<http://www.minbuza.nl/binaries/kamerbrieven-bijlagen/2007/09/1316die-bijlage2.pdf>

*"De Raad concludeert dat het voorgestelde Hervormingsverdrag een verdrag zal zijn, dat naar inhoud, methodiek en ambitie past in de constitutionele ontwikkeling van de EU, zoals beschreven in paragraaf 3.1. Voor veel van de **verschillen** tussen het voorgestelde Hervormingsverdrag en het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa geldt dat zij, elk afzonderlijk bezien, strikt juridisch **neerkomen op accentverleggingen en vormveranderingen en het schrappen van symbolen**, zoals dit, maar dan omgekeerd, gold voor het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa ten opzichte van eerdere verdragen. Tezamen genomen moet*

een verderstrekkende betekenis worden toegekend aan wijzigingen, zoals het loslaten van de idee van één geschreven grondwet, het niet meer integraal opnemen van het Handvest van de Grondrechten, het nadrukkelijker dan voorheen markeren van de grenzen van de bevoegdheden van de Unie (inclusief het protocol inzake diensten van algemeen belang en algemeen economisch belang) en het niet opnemen van de symbolen van Europese eenwording.

*Tezamen beogen deze wijzigingen het voorgestelde Hervormingsverdrag zoveel mogelijk te **zuiveren van die elementen** uit het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa die **aanknopingspunten** hadden kunnen vormen voor een ontwikkeling in de EU in een meer **uitgesproken statelijke of federale richting**. Dit maakt dat het voorgestelde Hervormingsverdrag zich kenmerkend onderscheidt van het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa."*

Ten aanzien van de inhoudelijke verschillen tussen beide verdragen concludeert men aldus:

*"Voor veel van de verschillen [tussen beide verdragen] [...] geldt dat zij, elk afzonderlijk bezien, strikt juridisch **neerkomen op accentverleggingen en vormveranderingen en het schrappen van symbolen**."*

Met andere woorden: juridisch gezien, inhoudelijk en hoe het verdrag in de praktijk uitwerkt, zijn beide verdragen praktisch gelijk. Geheel in lijn met de aangehaalde quotes.

De Raad van State noemt de volgende voorbeelden ter illustratie van wat men de "verstrekkende betekenis" noemt:

- *het loslaten van de idee van één geschreven grondwet, het niet meer integraal opnemen van het Handvest van de Grondrechten*
- *het nadrukkelijker dan voorheen markeren van de grenzen van de bevoegdheden van de Unie*
- *het niet opnemen van de symbolen van Europese eenwording.*

Ten aanzien hiervan kan het volgende opgemerkt worden:

"het loslaten van de idee van één geschreven grondwet"

Er is nu niet meer één document waarin het "Handvest van de Grondrechten" integraal is opgenomen, maar er is een *bindende verwijzing* naar een apart document met exact dezelfde inhoud. Inhoudelijk is er echter geen verschil.

"het nadrukkelijker dan voorheen markeren van de grenzen van de bevoegdheden van de Unie"

Wat men hiermee bedoelt staat onder 3.3.:

"Zo wordt in het voorgestelde Hervormingsverdrag bepaald dat in het artikel van het EU-Verdrag betreffende de grondbeginselen op het gebied van de bevoegdheden zal worden gespecificeerd dat de Unie uitsluitend handelt binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar door de lidstaten in de Verdragen zijn toebedeeld."

Dit is echter een wassen neus, want in artikel 352 van het "Verdrag betreffende de werking van de EU" staat het volgende :

<http://www.minbuza.nl/binaries/verdragen/geconsolideerde-verdragen/vweu.pdf>

"1. Indien een optreden van de Unie in het kader van de beleidsgebieden van de Verdragen nodig blijkt om een van de doelstellingen van de Verdragen te verwezenlijken **zonder** dat deze Verdragen **in de daartoe vereiste bevoegdheden voorzien, stelt de Raad, op voorstel van de Commissie en na goedkeuring door het Europees Parlement, met eenparigheid van stemmen passende bepalingen vast.** Wanneer de bepalingen door de Raad volgens een bijzondere wetgevingsprocedure worden vastgesteld, besluit hij eveneens met eenparigheid van stemmen, op voorstel van de Commissie en na goedkeuring van het Europees Parlement."

Kortom: De Unie handelt weliswaar uitsluitend binnen de grenzen van "de bevoegdheden die haar door de lidstaten in de Verdragen zijn toebedeeld", maar als dat niet genoeg blijkt te zijn dan kan men eenvoudigweg "passende bepalingen" vaststellen. Dit gebeurt dan zonder tussenkomst van de Nationale Parlementen.

"het niet opnemen van de symbolen van Europese eenwording"

Dit betreft onder andere het weglaten van symbolen als de vlag en een volkslied, hetgeen uiteraard geen enkel inhoudelijk verschil maakt.

Men noemt hierbij: "ook wordt niet langer expliciet de voorrang van het recht van de EU in de verdragstekst gecodificeerd". Dit laatste betekent inhoudelijk niets, omdat deze voorrang impliciet gecodificeerd wordt (zie punt 4).

Op deze manier blijft er van de "verstreckende betekenis" weinig over. De regering baseert er echter wel haar mening en verantwoording ten aanzien van het regeerakkoord op:

<http://www.minbuza.nl/binaries/kamerbrieven-bijlagen/2007/09/1316die-bijlage3.pdf>

"De Raad van State concludeert dat het beoogde Hervormingsverdrag zich kenmerkend onderscheidt van het in het referendum afgewezen Grondwettelijk Verdrag en is gezuiverd van aanknopingspunten voor een ontwikkeling van de EU in een meer uitgesproken statelijke of federale richting. Dit te bereiken, was uitdrukkelijk de inzet van het kabinet, zoals verwoord in de kamerbrieven van 19 maart en 21 mei 2007, die in lijn met het coalitieakkoord van 7 februari 2007 stelden dat de inhoud, omvang en benaming van het nieuwe verdrag zich overtuigend dienen te onderscheiden van het Grondwettelijk Verdrag."

Op basis hiervan kan geconstateerd worden dat hetgeen door de regering opgevoerd wordt als onderbouwing van een "overtuigend onderscheid" weinig hout snijdt, waardoor er **geen sprake is van een overtuigend onderscheid**. Dit wordt verder onderschreven door het volgende:

http://www.nrc.nl/europa/article774360.ece/Kritiek_op_politieke_rol_Raad_van_State

„Het verschil dat de Raad aanbrengt tussen de verworpen Europese Grondwet en het nieuwe Verdrag is wat gekunsteld, want inhoudelijk is er weinig veranderd", oordeelt

Deirdre Curtin, hoogleraar recht en bestuur van internationale organisaties aan de Universiteit Utrecht.

[...]

Deskundigen op het gebied van het Europees bestuur oordeelden eerder in deze krant, kort voordat het advies van de Raad bekend werd gemaakt, dat de 'oude' Europese Grondwet en het 'nieuwe' Hervormingsverdrag in juridisch opzicht bijna als twee druppels water op elkaar lijken.

De Raad adviseerde in 2003 dat de in 2005 verworpen Europese Grondwet van constitutionele aard was, zegt Tijn Kortmann. „Dan het Hervormingsverdrag ook.” De verschillen zijn volgens hem minimaal, cosmetisch. De vlag sneuvelde in het Verdrag, evenals het volkslied en een Europese minister van Buitenlandse Zaken. De staats- en bestuursrechtkundige Kortmann (Radboud Universiteit Nijmegen), was voorzitter van de onafhankelijke commissie die in 2005 het referendum voorbereidde.

De deskundigen „constateren” dat de Raad het kabinet uit de brand heeft willen helpen. „Dat is geen verwijt, de Raad is nu eenmaal niet onafhankelijk”, meent Barents. „Dit advies is geschreven om de regering in alle opzichten tegemoet te komen, om het kabinet een argument te geven ‘nee’ te zeggen tegen een referendum.”

2. De Europese Unie zou fundamenteel veranderen als deze nieuwe Europese Grondwet geratificeerd zou worden. De huidige Unie zou opgeheven worden en vervangen worden door een geheel nieuwe Unie, waarbij de huidige confederatie zou worden vervangen door een federatie en de onafhankelijkheid van de lidstaten principieel opgegeven zou worden.

In artikel 47 van het Verdrag betreffende de Europese Unie staat dat de Unie **rechtspersoonlijkheid** zal gaan bezitten. Dit betekent dat de Unie fundamenteel zal veranderen. De Unie is nu een confederatie, een samenwerkingsverband tussen een aantal landen dat in feite niets meer is dan een aantal afspraken tussen een aantal (lid)staten. Met dit verdrag wordt de Unie een rechtspersoon, **"iets" in zijn eigen recht**.

Een rechtspersoon die **wetten kan maken en verdragen aan kan gaan** (artikel 37) met andere staten: **een staat** dus.

Een staat die straks wetten (recht) kan maken die per definitie **voorrang hebben** boven de wetten (het recht) van de lidstaten: een superstaat die boven de lidstaten staat. Een **federale staat**.

Daarmee zou er juridisch gezien een fundamenteel andere verhouding komen dan thans het geval is. Nu is de Unie een samenwerkingsverband van gelijkwaardige partners. Het belangrijkste verschil tussen de partners is dat de ene partner een grotere stem heeft dan de andere. Met dit verdrag wordt er een geheel andere "partner" geïntroduceerd, een "partner" wiens wet- en regelgeving voorrang heeft boven die van de lidstaten zelf, ook al wordt dit

niet langer “expliciet gecodificeerd”. Dat zijn geen gelijke partners meer, dat is een situatie waarbij de lidstaten **afhankelijk worden** van de Unie. Met de introductie van deze federale rechtspersoon wordt daarom de **onafhankelijkheid** van de lidstaten **princiepelijk opgegeven**.

De meest belangrijke, essentiële verandering die dit verdrag met zich mee zou brengen is het veranderen van de EU van een confederatie in een federatie, waarbij de onafhankelijkheid van de lidstaten principieel wordt opgegeven.

Volgens het advies van de Raad van State betreft het verschil, het "kenmerkende onderscheid", tussen beide verdragen het "*zuiveren van die elementen uit het Verdrag [...] die aanknopingspunten hadden kunnen vormen voor een ontwikkeling in de EU in een meer uitgesproken statelijke of federale richting*".

Hier staat in feite dat de ontwikkeling van de EU in de richting van een statelijke of federale inrichting niet langer als een “meer **uitgesproken richting**” in het verdrag is opgenomen.

Desalniettemin is de overgang van een confederatie naar een federatie de meest essentiële verandering die dit verdrag met zich mee brengt, omdat er een rechtspersoon geïntroduceerd wordt die principieel boven de lidstaten staat, wetten kan maken en verdragen kan aangaan. Als men dit niet als een federatie wil aanmerken, dan is het daar in ieder geval een heel goede imitatie van.

3. Deze nieuwe Europese Grondwet kan niet door Nederland geratificeerd worden, omdat ze in strijd is met de door Hare Majesteit de Koningin afgelegde eed. Onze onafhankelijkheid wordt met dit verdrag principieel opgegeven, waardoor Hare Majesteit de Koningin dit verdrag niet kan ondertekenen zonder haar eed te breken.

Uit het bovenstaande is reeds duidelijk dat met deze nieuwe Europese Grondwet de onafhankelijkheid van de lidstaten principieel wordt opgegeven. De Koningin heeft echter bij haar inhuldiging gezworen onze de onafhankelijkheid te verdedigen en bewaren:

<http://www.minbzk.nl/aspx/download.aspx?file=/contents/pages/92240/boekgrondwetherzienjanuari.pdf>

Video: <http://www.nos.nl/nosjournaal/dossiers/25jaarbeatrice/historie/inhuldiging.html>

“Ik zweer aan het Nederlandse volk, dat Ik de Grondwet steeds zal onderhouden en handhaven. **Ik zweer dat Ik de onafhankelijkheid en het grondgebied van de Staat met al Mijn vermogen zal verdedigen en bewaren**; dat Ik de algemene en bijzondere vrijheid en de rechten van alle Mijne onderdanen zal beschermen, en tot instandhouding en bevordering van de algemene en bijzondere welvaart alle middelen zal aanwenden, welke de wetten te Mijner beschikking stellen, zoals een goed Koning schuldig is te doen. Zo waarlijk helpe Mij God almachtig!”

Zie ook mijn op persoonlijke titel geschreven brieven aan H.M. De Koningin:

http://www.tuks.nl/docs/Open_Brief_HM_Koningin.pdf

http://www.tuks.nl/docs/Open_Brief_HM_Koningin_2.pdf

4. Met deze nieuwe Europese Grondwet wordt de voorrang van het recht van de EU bindend gecodificeerd, ook al gebeurt dit niet langer expliciet zoals in de vorige grondwet. Dit maakt dat het met deze nieuwe Grondwet onmogelijk wordt zich op nationaal niveau te verzetten tegen de uitwerking van Europese regelgeving.

Volgens het advies van de Raad van State wordt met deze nieuwe grondwet *“niet langer expliciet de voorrang van het recht van de EU in de verdragstekst gecodificeerd”* en vermeldt men als voetnoot het volgende:

“Dit neemt niet weg dat de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen terzake gehandhaafd blijft. Hierover zal door de IGC 2007 een verklaring worden aangenomen. Zie Europese Raad van Brussel, 21/22 juni 2007, Conclusies van het voorzitterschap, Bijlage I, 11177/07, bladzijde 16. ”

Dit suggereert dat de voorrang van het recht van de EU reeds een voldongen feit is, waaraan de lidstaten al sinds jaar en dag gebonden zijn. Waarom neemt men dan toch de moeite dit impliciet te codificeren door een *“verklaring omtrent de voorrang”* op te nemen in de slotakte?

<http://www.minbuza.nl/binaries/verdragen/geconsolideerde-verdragen/slotakte.doc>

“Verklaring betreffende de voorrang

De Conferentie memoreert dat, in overeenstemming met de vaste rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, de Verdragen en het recht dat de Unie op grond van de Verdragen vaststelt, voorrang hebben boven het recht van de lidstaten, onder de voorwaarden bepaald in die rechtspraak.

Voorts heeft de Conferentie besloten het advies van de Juridische dienst van de Raad betreffende de voorrang, als vervat in document 11197/07 (JUR 260), te hechten aan deze Slotakte:

AF/TL/DC/nl 10

*“Advies van de Juridische dienst van de Raad
van 22 juni 2007*

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie vloeit voort dat de voorrang van het EG-recht een fundamenteel beginsel van het communautair recht is. Volgens het Hof gaat dit beginsel samen met het specifieke karakter van de Europese Gemeenschap. Ten tijde van het eerste arrest dat tot deze vaste rechtspraak behoort (Zaak 6/64, Costa/ENEL¹, van 15 juli 1964), bevatte het Verdrag geen verwijzing naar zulk een voorrang. Dit is nog altijd het geval. Het feit dat het beginsel van voorrang niet in het nieuwe Verdrag wordt opgenomen, verandert hoegenaamd niets aan het bestaan van dit beginsel of aan de rechtspraak van het Hof van Justitie.”

Het antwoord op die vraag is te vinden in een lezing van mr. F. de Vries , Universitair docent Staatsrecht aan de Universiteit van Groningen en sinds december 2002 voorzitter van de PvdA-fractie in de gemeenteraad van Groningen:

<http://www.rug.nl/Rechten/faculteit/overFaculteit/lezingVries>

Staatsrechtelijke kanttekeningen bij de Europese Grondwet

"Het valt mij in algemene zin op dat Europa in het algemeen vrij vaardig is in het oproepen van dit type problemen, maar vaak angstvallig zwijgt over de oplossing er van. Dit probleem is overigens ernstiger en vooral ook ouder dan u wellicht denkt. Het is in wezen begonnen in 1964 toen het Europese Hof van Justitie uitspraak deed in de zaak Costa/Enel. In een poging om mogelijke schadelijke gevolgen van de wijze waarop het Italiaanse rechtssysteem de verhouding regelde tussen het nationale en het internationale recht, kwam het Hof van Justitie tot een opmerkelijke rechtsopvatting. Het Hof creëerde eigenmachtig een rechtsorde die, om het in moderne termen te zeggen, toch vooral zijn eigen dynamiek zou kennen. Op grond daarvan zou het lidstaten niet langer vrij staan zich te onttrekken aan die rechtsorde.

*Deze onjuiste en in mijn ogen bovenal **onbevoegd gegeven uitspraak**, is vervolgens een geheel eigen leven gaan leiden. Het heeft, vooral in Nederland, **tot de misvatting geleid dat het Europese recht uit zichzelf voorrang heeft boven het eigen Nederlandse recht**, ook buiten de regeling van de artt. 93 en 94 van de Grondwet om. Zelfs de Hoge Raad lijkt zich in zijn recente uitspraak van 2 november jl. (het arrest-verplichte rusttijden) op dit standpunt te stellen. Deze opvatting lijkt mij evenwel **volkomen onjuist**. Wat we verder van Europa ook vinden, onze binding aan Europese besluitvorming vloeit ten principale voort uit de Nederlandse Grondwet. **Europa definieert niet zelf zijn bevoegdheden, zelfs het Hof van Justitie niet.***

[...]

*Scalia plaatst het proces van Europese eenwording en de positie van de nieuwe Grondwet daarin, in het perspectief van de Amerikaanse geschiedenis. **Hij laat op overtuigende wijze zien dat deze Grondwet alle ingrediënten bevat voor verdere eenwording van Europa**. Scalia schetst hoe de 'founding fathers' van de Amerikaanse Grondwet sterk hechtten aan de zelfstandigheid van de deelstaten. En toch is die zelfstandigheid, vooral in de 20ste eeuw sterk beknot. Niet als gevolg van bewuste politieke keuzes, maar vooral als resultante van de werkzaamheden van het Amerikaanse Supreme Court.*

***Wie de zelfstandigheid van de Europese landen wil benadrukken, zo betoogt Scalia, doet er verstandig aan die keuze niet in handen van Europa en zijn instellingen te leggen. Dat leidt onherroepelijk tot een verschuiving van macht van de delen richting de eenheid.** Scalia stelt zich bovendien op het standpunt dat rechters in dat proces niet zoveel te zoeken hebben.*

Ik ben het op deze beide punten grondig met Scalia eens. De toekomst van Europa dient niet louter en alleen in handen te worden gelegd van de Europese instellingen en al helemaal niet te worden toevertrouwd aan het Europese Hof van Justitie. En toch is dat nu juist wat deze ontwerp-Grondwet wel doet. Zoals ik al aangaf, roemt die Grondwet op enkele plekken weliswaar de zelfstandigheid van de lidstaten. Maar diezelfde Grondwet verschaft Europa de nodige munitie om het bastion van de nationale soevereiniteit kapot te schieten."

Nadere informatie:

Op persoonlijke titel geschreven achtergrondartikel:

"Europa: Geen democratie als zodanig"

http://www.tuks.nl/docs/Geen_Democratie_als_zodanig.pdf

Uitgebreide analyse door Europarlementariër Jens-Peter Bonde:

http://www.j.dk/exp/images/bondes/From_EU_Constitution_to_Lisbon_Treaty_april_2008.pdf

From EU Constitution to Lisbon Treaty

"After many consultations, Merkel wrote a confidential letter to her Prime Minister colleagues in which she asked whether they would like to participate in deciding the content of the Constitution if some other name for it could be found. They said they would indeed."

"In a special guide, my group's legal expert, Klaus Heeger, has reviewed all the proposed amendments from the Lisbon Treaty from December 2007 and has compared them with the rejected Constitution."

This thorough review leads to the same conclusion: as regards legal obligations the new text is exactly like the rejected Constitution. It has the same impact as the rejected text. It is binding in the same way as its predecessor."

In the interests of fairness and democracy, there should therefore be referendums on it in the same way as there should have been on its predecessor."

Een aantal quotes uit dit boek:

"The Treaty of Lisbon is the same as the rejected constitution. Only the format has been changed to avoid referendums."

Valéry Giscard d'Estaing, former French President and President of the Constitutional Convention in several European newspapers, 27 October 2007

"As for the changes now proposed to be made to the constitutional treaty, most are presentational changes that have no practical effect."

They have simply been designed to enable certain heads of government to sell to their people the idea of ratification by parliamentary action rather than by referendum."

Dr Garret FitzGerald, Former Irish Prime Minister, Irish Times, 30 June 2007.

"In fact, the content is the same. Legally, it is a matter of treaties, and they can be ratified as such by the national parliaments. But the substance is still the Constitutional Treaty."

Valéry Giscard d'Estaing, Speech to members of the Committee on Constitutional Affairs, European Parliament, 17 July 2007.

"We kept the substance of the Constitution."

Jo Leinen, MEP (PSE), Chairman of the Committee for Constitutional Affairs during a debate at the European Parliament's Committee for Constitutional Affairs on 26 June 2007.

"We have achieved the same, but we have sold out on openness and clarity."

Enrique Barón Crespo, MEP (PSE) , on the same occasion

"It is unbelievable what they have managed to sweep under the carpet."

Gérard Onesta, MEP (Greens), on the same occasion

"It is not formally a constitution, but it is a big step towards a constitution."

Richard Corbett MEP (PSE), on the same occasion

"Our political Union finally has a constitution."

Johannes Voggenhuber, President-Elect of the Committee for Constitutional Affairs, MEP (Greens), On the same occasion

"The whole constitution is there. Nothing is missing!"

Jean-Louis Bourlanges, MEP (ALDE), in the radio broadcast "Esprit public" on Sunday 24 June 2007 on France Culture

"[The new Treaty] is essentially the same proposal as the old Constitution."

Margot Wallström, Commissioner for Communications and Institutional Affairs, in the, Sunday Telegraph, 2 July 2007